



Štedrých eurofondov pre Slovensko bude ubúdať¹

Marián Labaj
Národná banka Slovenska

Návrh viacročného finančného rámca EÚ na roky 2021 – 2027 (VFR)² charakterizuje snaha získať čo najviac pridanej hodnoty pre Úniu z limitovaných zdrojov v tzv. pobrexítovom období. Tá by sa mala doceliť vyššou prepojenosťou (integritou) politik, ich modernizovaním a zjednodušením. Poľnohospodárska politika, ktorá bola v minulosti nosnou prioritou spoločného rozpočtu, ustupuje a z nového rámca by už mala spotrebovať len tretinu zdrojov. Na druhej strane reakcia na nové výzvy, akou je napríklad bezpečnosť a ochrana vonkajších hraníc, by mala posilniť alokácie oproti súčasnosti na takmer trojnásobok. Slovensko by malo zostať naďalej čistým príjemcom. No jeho pozícia by sa mala okrem vplyvu samotnej konvergencie regiónov zhoršiť aj znížením celkového balíka na podporu regiónov, vidieka a poľnohospodárov. Návrh však vytvára aj nové príležitosti, akými sú vyššie alokácie na vedu a inovácie, investičné nástroje pre veľkú infraštruktúru, o ktoré sa možno uchádzať kvalitnými projektmi. Očakáva sa, že odvodové zaťaženie Slovenska by sa malo mierne zvýšiť (ako percento HND), pričom odvodová štruktúra by mala byť ovplyvnená nahradením rabatu pre Spojené kráľovstvo Veľkej Británie a Severného Írska (UK) zavedením nových zdrojov. Európska komisia postupne zverejnila podrobnejšie znenie návrhov sektorových politik, ku ktorým bude prebiehať diskusia a vyjednávanie. O finálnej podobe rozpočtu rozhodne jednomyselne Rada so súhlasom Európskeho parlamentu. Očakáva sa, že Rada by mala schváliť dohodu do mája 2019.

1 Ďakujem Ing. Branislavovi Reľovskému za jeho podnetné návrhy a pripomienky.

2 http://ec.europa.eu/budget/mff/index2021-2027_en.cfm

3 VFR 2014 – 2020 upravený do stálych cien roku 2018 deflátorom HDP EÚ (databáza AMECO). Rok 2020 upravený do stálych cien cenovým indexom odvodeným z VFR 2014 – 2020 v s. c. 2011 (http://ec.europa.eu/budget/mff/figures/index_en.cfm#midterm)

4 Mimorozpočtové programy pokrývajú oblasti/fondy na riešenie krízových situácií v členských krajinách (prírodné katastrofy), pomoc oblastiam postihnutým nezamestnanosťou vplyvom hromadného prepúšťania, mierové armádne operácie, oblasť imigrácie a pod.

5 Vo VFR 2007 – 2013 to bolo 25 %.

6 Priemerné náklady z výberu cla, ktoré si Slovensko ponechalo v rokoch 2014 až 2017, predstavovali 28 mil. € ročne.

Podľa aktuálneho návrhu by sa celkový rozpočet EÚ na roky 2021 až 2027 (t. j. príjmy aj výdavky) mal udržať na úrovni 1,11 % hrubého národného dôchodku (HND) EÚ 27. V stálych cenách by mal balík vzrásť o 4 % oproti súčasnému VFR³. Po započítaní mimorozpočtových programov⁴ by mala Únia hospodáriť so sumou na úrovni 1,14 % HND EÚ 27.

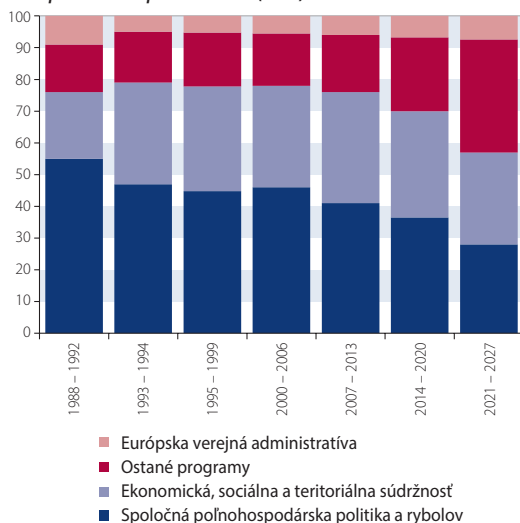
Pokiaľ ide o financovanie priorit, spoločná poľnohospodárska politika a politika súdržnosti by si mali v novom VFR naďalej zachovať majoritu, aj

keď Komisia navrhuje na obe politiky globálne zníženie reálnych výdavkov.

Z pohľadu Slovenska najviac sledovanou oblasťou bude podpora regionálnej politiky a poľnohospodárstva. Výdavky na súdržnosť by mali v stálych cenách klesnúť približne o 11 % a podpora farmárov by sa mala znížiť až o 18 %. Komisia deklarovala podporiť modernizáciu Európy a zvýšiť výdavky na nové priority. V tomto kontexte sa očakáva reálny rast výdavkov na vedu, inovácie a podporu jednotného trhu o 17 % a výdavky na bezpečnosť a migračnú politiku by sa mali viac ako zdvojnásobiť. Výdavky na podporu ostatným častiam sveta by sa mali zvýšiť o viac ako 60 %. Posilnenie sa očakáva aj v rámci výdavkov na európsku administratívu (8 %).

Odchodom UK ako čistého prispievateľa sa vytvoril deficit približne 10 mld. € ročne. Udržanie výdavkov na porovnateľnej úrovni s predošlým obdobím (ako percento HND) si tak bude vyžadovať nové príjmové kanály. Hlavným zdrojom príjmu by mal byť aj naďalej odvod členských krajín odvodený od výkonnosti krajiny, resp. národného príjmu (HND). Ten v súčasnosti tvorí približne 60 % všetkých príjmov rozpočtu. Rovnako by mali zostať významné podiely príjmov aj zo zdroja odvodeného od spotreby (DPH) a colné príjmy. Komisia očakáva vyššie príjmy z reformy príjmu z cla. Členské krajiny si ponechávajú v súčasnosti 20 % z vybraného cla a zvyšok odvedú do rozpočtu EÚ⁵. Po novom by to malo byť len 10 % (pre Slovensko to predstavuje potenciálny výpadok na príjmoch približne 14 mil. € ročne)⁶. Ostatné príjmy tvoria najmä príjmy z úrokových výnosov a administra-

Graf 1 Vývoj hlavných programových oblastí rozpočtu EÚ podľa VFR (v %)



Zdroj: Európska komisia.



Tabuľka 1 Porovnanie rozpočtu podľa hlavných kapitol medzi súčasným a novým VFR

	VFR 2014 – 2020	VFR 2021 – 2027	zmena v b. c. (v %)	zmena v s. c. (v %)
	v mld. EUR (b. c.)			
Viazané rozpočtové prostriedky spolu	1 087	1 279	18	4
Hospodárska, sociálna a územná súdržnosť	371	373	0	-11
Výdavky súvisiace s trhom, priame platby	309	286	-7	-18
Jednotný trh, výskum, inovácie, digitalizácia	142	187	32	17
Migrácia, ochrana hraníc a bezpečnosť	18*	62	252	211
Administratíva	70	85	23	8
Susedstvo a rozvojová pomoc	66	123	86	64
Ostatné (životné prostredie, klíma a i.)	111	162	46	29

Zdroj: Európska komisia, vlastné výpočty.

* Samostatná kapitola Bezpečnosť vo VFR 2014 – 2020 nebola.

Poznámka: Týka sa tzv. viazaných výdavkov. Výdavky VFR sú ohraničené výdavkovými stropmi na 7-ročné obdobie pre každú rozpočtovú kapitolu. Rozlišujú sa dva typy stropov: strop pre viazané rozpočtové prostriedky (commitment appropriations) a strop pre platobné rozpočtové prostriedky (payment appropriations). V prvom prípade ide o záväzok vyplatiť alokácie na príslušnú kapitolu (heading), pričom daná suma môže byť vyplatená aj počas viacerých rokov. V druhom prípade ide o záväzok vyplatiť z príslušného programu v danom roku určitú maximálnu sumu. Strop na záväzok by mal byť väčší ako strop pre platbu.

tívnych poplatkov. V novom VFR by mal podiel týchto zdrojov tvoriť 88 % všetkých príjmov. Zvyšok by mali doplniť nové zdroje.

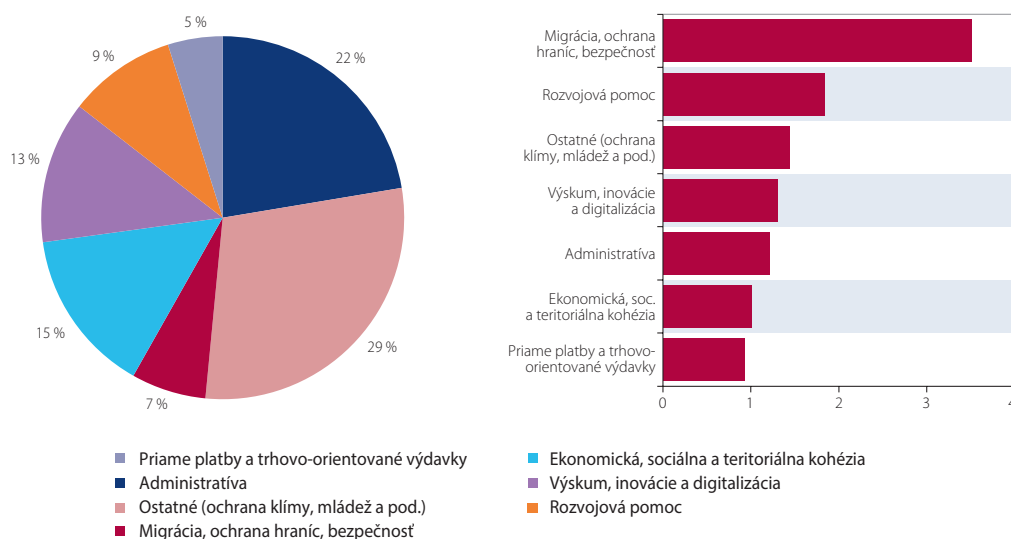
Positívom návrhu je odstránenie rabatov (úľav na odvodoch), ktoré si okrem UK uplatňovalo aj niekoľko ďalších krajín (Nemecko, Dánsko, Holandsko a Švédsko). Úľavy sa však budú znižovať postupne v priebehu piatich rokov, počnúc rokom 2021. Argumentom pre tento postup je vyhnúť sa skokovému odvodovému zaťaženiu dotknutých krajín (pre Slovensko by zrušenie rabatov mimo UK predstavovalo úsporu na odvodoch približne 6 mil. € ročne)⁷.

Balík nových vlastných zdrojov by mal byť čiastočne krytý z príjmov, ktorých podstata je v súlade

so záväzkami EÚ voči ochrane klímy a životného prostredia, a čiastočne odvodenými od zdanenia firiem. Komisia navrhuje ponechať si časť príjmov (20 %) z obchodovania s emisnými povoleniami v rámci Európskeho obchodného systému s emisiami (ETS). Ďalším zdrojom by mali byť národné príspevky do rozpočtu odvodené od množstva vyprodukovaného odpadu z plastického obalového materiálu, čo by zároveň stimulovalo krajiny transformovať svoje praktiky na tzv. obehovú ekonomiku (circular economy). Tretí zdroj by mal byť odvodený od korporátnej daňovej základne firiem. Táto kvázi daň je obhajovaná tým, že podniky by mali znášať časť nákladov spojených s benefitmi, ktoré im plynú z jednotného trhu.

⁷ http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/2018/2018DA-B2Annex_EN.pdf

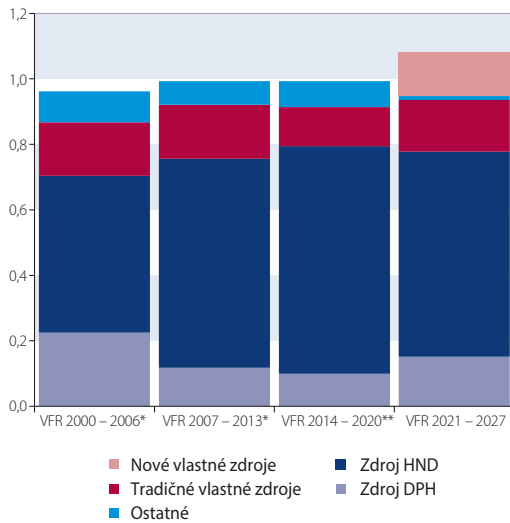
Graf 2 Porovnanie výdavkových priorit medzi novým a predchádzajúcim VFR



Zdroj: Európska komisia, vlastné výpočty.



Graf 3 Porovnanie štruktúry zdrojov príjmu rozpočtu EÚ podľa programových období (v % HND)

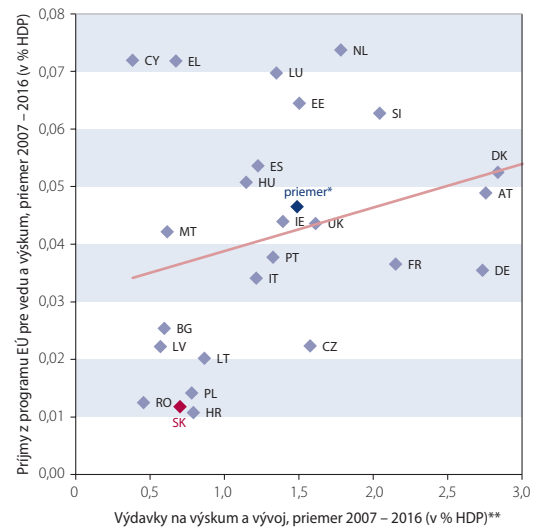


Zdroj: Európska komisia, vlastné výpočty.

* Skutočnosť.

** Výpočet na základe podkladu High Level Group on Own Resources.

Graf 5 Výdavky na vedu a výskum a čerpanie z programov EÚ pre vedu a výskum



Zdroj: Eurostat, Európska komisia, vlastné výpočty.

* Bez Belgicka (krajina s vysokým príjmom z EÚ).

** Očistené od zdrojov EÚ na program pre vedu a výskum (bez politiky súdržnosti).

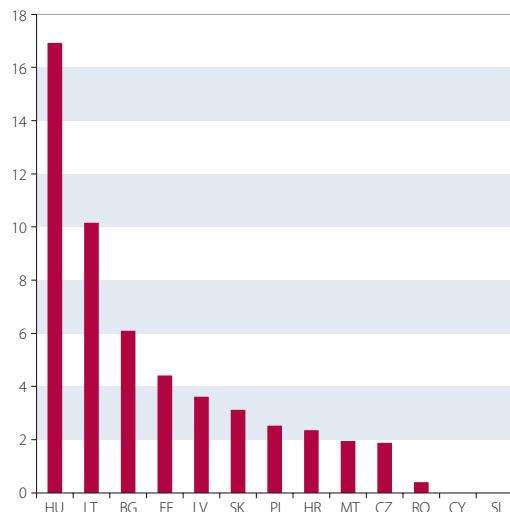
8 http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/financial-instruments/
 9 https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/budget-may2018-common-provisions_en.pdf, str. 9.

Nové zdroje by podľa odhadu mali priniesť do spoločnej pokladnice približne 22 mld. € ročne, resp. 12 % z celkového očakávaného objemu príjmov.

Okrem tradičného redistribučného mechanizmu získaných príjmov Európska komisia hľadá aj iné možnosti, ako realizovať svoje politiky. Už od programového obdobia 1994 – 1999 začala Únia využívať časť štrukturálnych fondov na financovanie tzv. finančných nástrojov (poskytovanie výhodnejších úverov, garancií, kapitálových vkladov a pod.). V súčasnom VFR 2014 – 2020 sa očakáva, že z Európskeho fondu regionálneho

rozvoja by malo byť 5 % vyčlenených práve na túto formu pomoci,⁸ od čoho sa očakáva aj vyššia mobilizácia súkromných investícií. V novom VFR by mali byť finančné nástroje kľúčovým distribučným mechanizmom pre investície.⁹ Jednotlivé formy existujúcich finančných nástrojov by sa mali zapojiť do spojenej štruktúry a dosiahnuť tak vyššiu mobilizáciu investícií do výskumu, inovácií, digitalizácie a nízkouhlíkovej ekonomiky (nový investičný nástroj InvestEU). Len na doplnenie, určitý podiel z prostriedkov určených na politiku súdržnosti v novších (kohéznych) krajinách je už v súčasnosti určený na poskytovanie podpory práve takýmto spôsobom a nie formou poskytovania nenávratnej finančnej výpomoci (dotácie a granty). Najväčší podiel na finančné nástroje odčlenilo Maďarsko (16 %). Do skupiny novších kohéznych krajín, ktoré využili túto možnosť, sa radí aj Slovensko s podielom 3 %.

Graf 4 Podiel alokácie politiky súdržnosti vyčlenenej na finančné nástroje v rokoch 2014 až 2020 vo vybraných kohéznych krajinách (v % z celkovej alokácie)



Zdroj: Európska komisia.

MODERNÁ A PREPOJENÁ EURÓPA

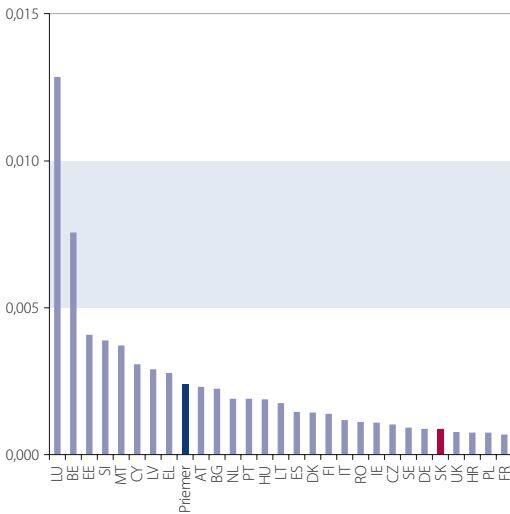
Rozpočet by mal prispieť k modernizácii Európy. Balík na vedu, inovácie, digitalizáciu a podporu jednotného trhu by mal reálne vzrásť približne o 17 %. Súbor viacerých programov sa bude predovšetkým orientovať na podporu investícií do vedy a výskumu, na rozvoj digitálnej infraštruktúry, spoluprácu v termonukleárnej oblasti a budovanie strategickej infraštruktúry EÚ.

Prostriedky by mali byť spravované centrálné a nie sú vopred alokované v prospech členských krajín. Získať zdroje z týchto programov je možné len na základe kvalitných projektov, ktoré sú v súlade s programovými cieľmi.

Príjmy Slovenska z programu na podporu vedy a inovácií v rokoch 2007 až 2016 (7. rámcový program EÚ a Horizont 2020) boli pomerne zanedbateľné na úrovni približne 0,01 % HDP. Do určitej

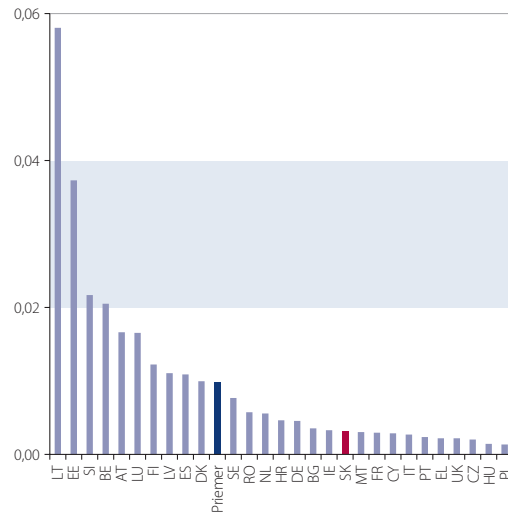


Graf 6 Podpora malých a stredných podnikov, priemer 2007 – 2016 (v % HDP)



Zdroj: Eurostat, Európska komisia, vlastné výpočty.

Graf 7 Nástroj na prepájanie Európy (CEF), priemer 2014 – 2016 (v % HDP)



Zdroj: Eurostat, Európska komisia, vlastné výpočty.

miery to vysvetľuje aj slabá orientácia ekonomiky na vedu a výskum, čo potvrdzuje aj porovnanie výdavkov na vedu a výskum financovaných z ostatných zdrojov a schopnosti čerpať zdroje EÚ.¹⁰

Rast výdavkov na modernizáciu Európy pokrýva aj podporu alokácie do investičných programov, resp. nástrojov (*InvestEU, Connecting Europe Facility-CEF*). Aj tu svojou schopnosťou čerpať zdroje z programu na podporu malých a stredných podnikov, resp. z nástroja CEF, Slovensko v uplynulom období zaostávalo za priemerom.

PODPORA SÚDRŽNOSTI NA JUHU

Dynamika konvergencie regiónov v EÚ za uplynulé roky bola rôznorodá. Kým ekonomická kríza negatívne postihla skôr juh Európy, ostané menej rozvinuté regióny, najmä zo strednej a juhovýchodnej Európy, úspešne napredovali v dobiehaní. Kritérium regionálneho HDP na obyvateľa by malo zostať naďalej hlavným rozhodovacím faktorom. Regióny južnej Európy (Grécko, Španielsko, Portugalsko, Taliansko), ktoré boli dotknuté ekonomickou krízou najviac, zaznamenali stagnáciu. Očakáva sa, že z nového rozpočtu by tak mali získať vyššiu podporu.

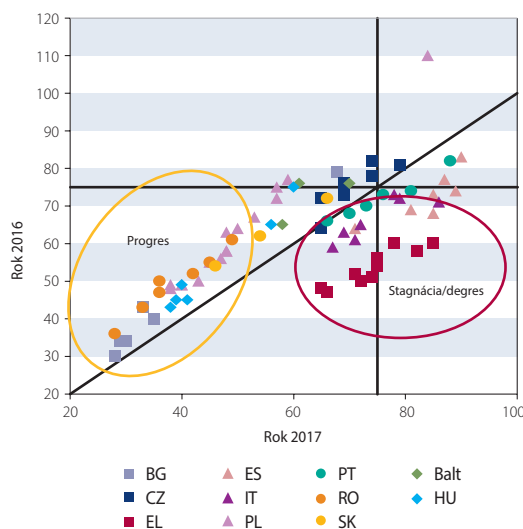
V porovnaní s rokom 2007 väčšina regiónov strednej a juhovýchodnej Európy vrátane Pobaltia zaznamenala progres, pričom niektoré oblasti dokonca prekonal 75 % kritérium (Česká republika, Poľsko, Bulharsko) a dostali sa do kategórie prechodných regiónov (75 % až 90 % HDP/obyv. priemeru EÚ 27)¹¹.

Relatívny posun v úrovni rozvoja medzi regiónmi mení aj váhu prerozdelenia zdrojov. V prospech zaostávajúcich oblastí, najmä na juh Európy, by tak malo byť presmerovaných viac zdrojov. Podľa aktuálneho návrhu by najviac zdrojov malo získať Rumunsko, Bulharsko, Grécko, Taliansko, Cyprus a Španielsko s viac ako 20 % rastom. Na druhej strane menej by mali získať najmä krajiny V4 a Pobaltia, ktoré pomerne úspešne napredujú v regi-

onálnej konvergencii. Príjmy Slovenska by mali klesnúť približne o 3 %. V stálych cenách by mal byť tento pokles výraznejší (približne 15 %).

Inováciu politiky súdržnosti by malo byť jej užšie previazanie prerozdelenia fondov s európskym semestrom pre posilnenie štrukturálnych reforiem. Zdroje by tak mohli byť využité aj na realizáciu špecifických odporúčaní Rady pre jednotlivé krajiny. Vyššia miera investícií a zlepšenie ich kvality sa očakáva aj od návrhu Európskej komisie zvýšiť podiel spolufinancovania z národných zdrojov. Novým prvkom procesu prerozdelenia eurofondov by sa mala stať podmienenosť dodržiavania princípov právneho štátu.¹²

Graf 8 Úroveň rozvoja menej rozvinutých a prechodných regiónov kohéznych krajín (HDP/obyv. v PKS voči EÚ 27 bez UK)



Zdroj: Eurostat, vlastné výpočty.

Poznámka: Menej rozvinutý región je menej ako 75 % priemeru EÚ 27 HDP/obyv. v PKS, prechodný región je viac ako 75 % a menej ako 90 % priemeru EÚ 27.

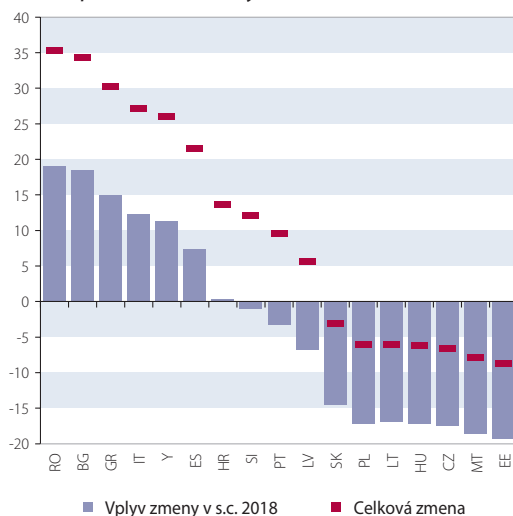
10 Treba doplniť, že Slovensko získalo podporu na vedu a výskum aj v rámci alokácie politiky súdržnosti. Na druhej strane možnosť čerpať zdroje z tohto programu využili mnohé iné krajiny, ktoré zároveň čerpajú významnú pomoc zo štrukturálnych fondov politiky súdržnosti.

11 Uvažované už bez UK.

12 V prípade, že niektorý členský štát nedodržiava zásady právneho štátu, Komisia navrhuje mechanizmus, ktorý by umožnil pozastaviť, znížiť alebo obmedziť prístup k zdrojom EÚ. Takéto rozhodnutie by navrhovala EK a schvaľovala Rada hlasovaním na základe obrátenej kvalifikovanej väčšiny. Definícia zásad právneho štátu je napr. v článku 2 návrhu EK COM(2018) 324 zo dňa 2.5.2018.



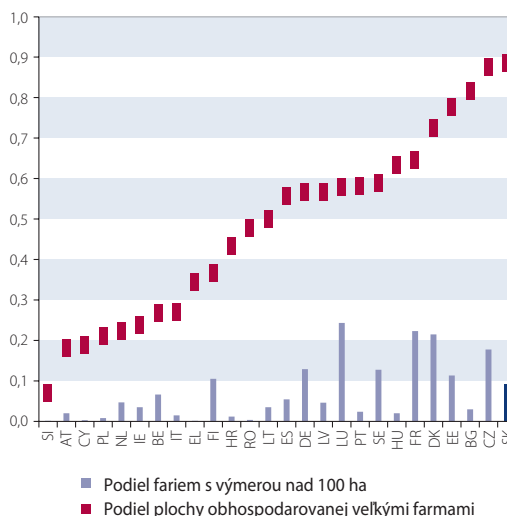
Graf 9 Návrh alokácie na politiku súdržnosti EÚ v rokoch 2021 – 2027 (zmena voči VFR 2014 – 2020 v p. b. – bežné ceny)



Zdroj Európska komisia, vlastné výpočty.

Poznámka: Alokácia na politiky súdržnosti vo VFR 2014 – 2020 deflovaná do s. c. 2018 tak, že sa celková suma rovnomerne rozdelila na 7 období (roky 2014 až 2020) a zdeflovala do s. c. 2018 jednotným deflátorom HDP za celú EÚ podľa databázy AMECO vrátane prognózy EK na roky 2018 a 2019. Na rok 2020 bol použitý predpoklad o 2 % raste cien.

Graf 10 Plocha obhospodarovaná veľkými farmami (výmera nad 100 ha, rok 2016)



Zdroj: Eurostat.

mách,¹⁷ kde dominujú veľké farmy s výmerou obhospodarovanej plochy nad 100 ha. Týmto návrhom tak môžu byť farmy na Slovensku výraznejšie dotknuté než farmy v ostatných krajinách.

Podľa aktuálneho návrhu Európskej komisie¹⁸ by si mali na priamych platbách nominálne aj reálne polepšiť Chovátsko (ako najnovší člen konverguje k priemerným platbám rýchlejšie) a krajiny Pobaltia spolu s Portugalskom. Väčšina krajín by však mala dostať v stálych cenách nižší objem prostriedkov v porovnaní so súčasným VFR. Do skupiny, ktorej by mali najviac klesnúť príjmy, patrí aj Slovensko. Reálne by mali jeho príjmy klesnúť približne o 18 % (nominálne o 7 %).

V rámci SPP je vyčlenená čiastka aj na modernizáciu vidieka. Zdroje v podobe eurofondových grantov sú orientované na rozvoj vidieckych komunít, služieb, agro-environmentálnych praktík a pod. V nominálnom vyjadrení by mali vzrásť príjmy (v kontraste s priamymi platbami) Poľska a Slovenska, no v reálnom vyjadrení by mali všetky krajiny získať menej zdrojov.

DÔRAZ NA VYŠŠIU BEZPEČNOSŤ A OCHRANU HRANÍC

Medzi novými prioritami rozpočtu sa pozornosť venuje ochrane vonkajších hraníc EÚ, kde by sa alokácia mala voči súčasnosti takmer strojnásobiť. Zdroje by mali pokryť náklady riadenia ochrany hraníc a nákup zariadení na vizovú a colnú kontrolu a na posilnenie pohraničnej stráže. Krajínám, ktoré sú v prvom kontakte s utečencami, by mal slúžiť osobitný fond na krytie nákladov azylových činností.

Posilnenie výdavkov na bezpečnosť a obranu je odozvou na teroristické útoky na území Únie, na organizovaný zločin a kybernetickú kriminalitu. V novom VFR sa výdavky odčlenili 2 % z rozpočtu do samostatnej novej kapitoly s názvom bezpečnosť a obrana. Z reality geopolitického

13 EK navrhuje, aby sa priame platby farmárom od úrovne 60 tis. € postupne znižovali v závislosti od ich veľkosti, pričom maximálna suma je daná stropom 100 tis. €. K vyplatení sume by sa mali pripočítat náklady práce. Finančné prostriedky získané zastropovaním by mali byť ponechané členskému štátu. Výužit sa môžu na redistribučné platby, na podporu mladých poľnohospodárov, na podporu opatrení v oblasti životného prostredia a program rozvoja vidieka.

14 Klasifikácia fariem podľa veľkosti využívanej plochy podľa Eurostatu http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Small_and_large_farms_in_the_EU_-_statistics_from_the_farm_structure_survey#Key_definitions

15 https://ec.europa.eu/commission/sites/beta-political/files/annex-communication-modern-budget-may2018_en.pdf

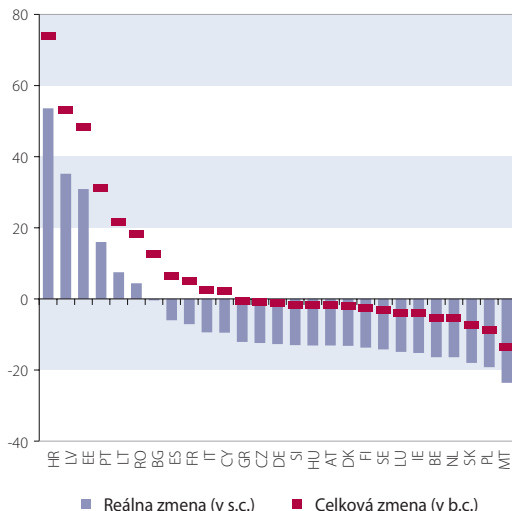
16 <https://www.slov-lex.sk/legislativne-procesy/SK/LP/2018/301>

17 Pozri tiež <https://ec.europa.eu/agriculture/sites/agriculture/files/statistics/facts-figures/direct-payments.pdf>

18 http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-18-3974_en.htm

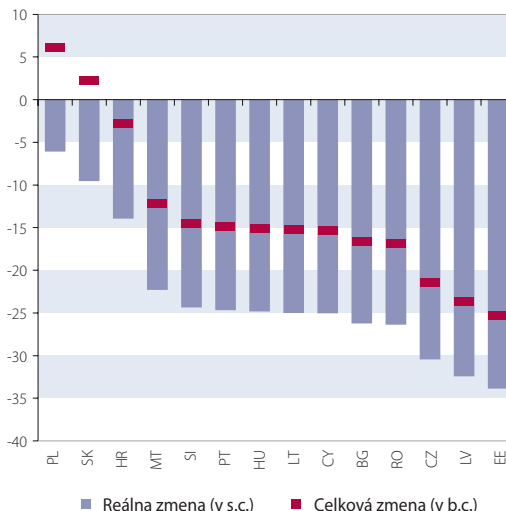


Graf 11 Zmena alokácie na priame platby a trho-vo orientované výdavky medzi VFR 2021 – 2027 a VFR 2014 – 2020 v EÚ 27 (v %)



Zdroj: Európska komisia, vlastné výpočty.
Poznámka: Alokácia deflovaná do cien 2018 podobným spôsobom ako politika súdržnosti.

Graf 12 Zmena alokácie na rozvoj vidieka medzi VFR 2021 – 2027 a VFR 2014 – 2020 vo vybraných kohéznych krajinách (v %)



Zdroj: Európska komisia, vlastné výpočty.
Poznámka: Alokácia deflovaná do cien 2018 podobným spôsobom ako politika súdržnosti.

napätia tiež rezonuje otázka posilnenia obrany. Navýšením fondových zdrojov na obranu by sa mala podporiť konkurencieschopnosť zbrojárskeho priemyslu. Komplementom by mala byť vyššia armádna mobilita vďaka infraštruktúrnym investíciám.

NIŽŠÍ ČISTÝ PRÍJEM SLOVENSKA

Slovensko je od vstupu do EÚ pozitívne ovplyvnené vzájomnou pozíciou voči rozpočtu EÚ. Od samého začiatku je čistým príjmom. Táto pozícia by sa mala zachovať aj v nasledujúcom období. Retrospektívne najväčší podiel získava z politiky súdržnosti a spoločnej poľnohospodárskej politiky. Za obdobie rokov 2004 až 2017 získalo ročne dodatočné zdroje na úrovni v priemere 1,2 % HDP.

Aj vďaka čistej pozícii Slovensko rýchlejšie konvergovalo, keď HDP na obyvateľa vzrástlo z 58 %

priemeru EÚ 27 (bez UK) v roku 2004 na úroveň 78 % v 2016. Regióny aj napriek tomu nezmenili svoju pozíciu z hľadiska klasifikačných kritérií a zostali pod hranicou 75 % (okrem Bratislavského kraja).

Z návrhu rozpočtu (VFR) vyplýva, že Slovensko by si malo z hľadiska čistej finančnej pozície relatívne pohoršiť. Na strane odvodov do EÚ by si malo ponechať menej zdrojov z výberu cla (približne 15 mil. €). Výpadok príjmov po odchode UK by sa mal nahradiť novými zdrojmi. Zánikom rabatu pre UK však nemusí odvodové zaťaženie Slovenska dramaticky vzrásť. Rabat v súčasnosti kompenzujú ostatné členské krajiny vyššími odvodmi (UK rabat krytý Slovenskom v roku 2018 by mal byť približne 47 mil. €¹⁹). Možno očakávať, že z tejto položky sa pokryjú ostatné nové zdroje.

Na strane príjmov z EÚ by malo byť Slovensko dotknuté krátením rozpočtu na politiku súdržnos-

19 http://ec.europa.eu/budget/library/biblio/documents/2018/2018DA-B2Annex_EN.pdf

Tabuľka 2 Posun regiónov v konvergencii Slovenska v medziobdobí rokov 2009 a 2016 (HDP na obyvateľa v PKS, % priemeru EÚ)

	EÚ 27 (bez UK)	Rast regiónov	EÚ 27 (bez UK)	
	Rok 2009	Zmena 2016 – 2009	Rok 2016	Klasifikácia (2016)
Slovensko	72	6	78	
Bratislavský kraj	176	10	186	rozvinutejší región (>90 % EÚ)
Západné Slovensko	67	5	72	menej rozvinutý región (<75 % EÚ)
Stredné Slovensko	57	5	62	menej rozvinutý región (<75 % EÚ)
Východné Slovensko	49	5	54	menej rozvinutý región (<75 % EÚ)

Zdroj: Eurostat, vlastné výpočty.

Poznámka: Pri posudzovaní úrovne rozvoja regiónov porovnávame rok 2009 a 2016. Pri aktuálnom návrhu VFR sa vychádza z najaktuálnejších dát Eurostat, pričom posledným vykázaným obdobím je rok 2016, t. j. 5 rokov pred začatím nového VFR. Tomuto obdobiu zodpovedá rok 2009 pre VFR 2014 – 2020.



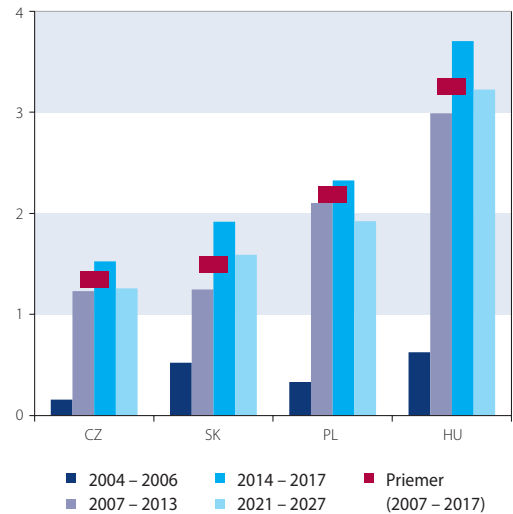
Tabuľka 3 Odhad vplyvu návrhu VFR 2021 – 2027 na pokles ročných príjmov krajín V4 z rozpočtu EÚ (v p. b. HDP)

	Kohézia	Rozvoj vidieka	Priame platby a TOV*	Spolu
CZ	-0,18	-0,03	-0,05	-0,3
SK	-0,22	-0,02	-0,09	-0,3
PL	-0,26	-0,01	-0,13	-0,4
HU	-0,28	-0,07	-0,13	-0,5

Zdroj: Európska komisia, vlastné výpočty.

* TOV – trhovno-orientované výdavky

Graf 13 Čistá finančná pozícia krajín V4 voči rozpočtu EÚ (v % HDP)



Zdroj: NBS, Štatistický úrad SR, vlastné výpočty.

Poznámka: Vplyv návrhu VFR na čistú finančnú pozíciu sa vypočítal nasledujúcim spôsobom: celková alokácia súčasného a budúceho VFR na politiku súdržnosti a rozvoj vidieka v s. c. 2018 bola vydelená 10 rokmi (priame platby a TOV 7 rokmi), t. j. obdobím, v akom sa predpokladá možnosť prostriedky čerpať. Vypočítaná priemerná ročná hodnota bola upravená na podiel na HDP očakávaný v roku 2018 (prognóza EK). Rozdiel priemerných hodnôt nového a súčasného VFR (v p. b. HDP) bol následne pripočítaný k priemernej ČFP v rokoch 2014 až 2017.

20 V bežných cenách by mala byť táto suma vyššia.

21 Zdroje z viacerých VFR sa v jednom roku môžu prekrývať. Kým sa dočerpáva staré obdobie, už sa rozbieha čerpanie z nového. Z VFR 2007 – 2013 sa napríklad výrazne dočerpávalo až v roku 2015. Čistá finančná pozícia v rokoch 2007 – 2013 tak nemusí plne odrážať čerpanie zdrojov z VFR 2007 – 2014, ide o indikatívne vyjadrenie pozície v období prislúchajúcim danému VFR.

ti a spoločnú poľnohospodársku politiku. Príjmy z politiky súdržnosti by mali byť znížené vplyvom celkového krátenia alokácie, ale aj priblížením slovenských regiónov k priemeru EÚ 27. Podobne nižšie príjmy sa očakávajú zo spoločných poľnohospodárskych politík v dôsledku celkového krátenia alokácie na priame platby farmárom a rozvoj vidieka, ako aj zmenou redistribučného mechanizmu priamych podpôr.

Keďže rokovania k návrhu sa na úrovni EÚ len rozbiehajú, akékoľvek predbežné kalkulácie o budúcej pozícii Slovenska sú sprevádzané vyššou mierou neistoty. Príjmy by mali klesnúť približne o 0,3 p. b. HDP (približne 270 mil. € ročne v stálych cenách roku 2018²⁰), pričom dve tretiny tvorí výpadok z politiky súdržnosti, zvyšok zo spoločnej poľnohospodárskej politiky. V porovnaní s krajinami V4 by Slovensko spolu s Českom malo byť na tom relatívne lepšie ako Poľsko a Maďarsko. Týmto krajinám by mal príjem klesnúť o 0,4 a 0,5 p. b. HDP. Pri predpoklade nezmenenej úrovne odvodov vyjadrenej ako podiel na HDP by sa čistá finančná pozícia v porovnaní so súčasným VFR mala zhodne zhoršiť v celom regióne V4. V prípade Slovenska a Maďarska by však táto pozícia mala byť stále lepšia v ako v rokoch 2007 až 2013.²¹

Návrh VFR ponúka však aj nové príležitosti pre všetky členské krajiny. Z mobilizácie zdrojov pre investície (napr. InvestEU, CEF, Horizon Europe) môže profitovať vo väčšej miere aj Slovensko. V porovnaní s minulosťou by si však pre zvýšenie absorpčnej schopnosti malo vytvoriť zásobník kvalitných investičných projektov vrátane projektov na podporu vedy a výskumu a inovačných kapacít, ktorými sa môže uchádzať v konkurencii s ostatnými krajinami. Pozitívom je aj snaha pre-

pojiť časť zdrojov z politiky súdržnosti s európskym semestrom a s podporou štrukturálnych reforiem. Príklon dotačnej politiky k poskytovaniu podpory tam, kde sa vytvárajú hodnoty, možno tiež vnímať kladne. Taktiež naviazanie časti odvodov na produkciu odpadových plastových obalov by malo aktérov hospodárskej politiky motivovať k efektívnejším opatreniam znižujúcim odpad a prispieť k inováciám v tejto oblasti.

Pre Slovensko z vyššie uvedeného vyplýva jednoznačný odkaz: štedrý balík eurofondov tu nebude večne. Zdroje, ktoré pomáhali nášmu rozvoju, sa budú postupne znižovať vďaka konvergencii regiónov, ale aj vplyvu nových priorít rozpočtu EÚ. Eurofondy súčasného i nového balíka by sa preto mali čo najrozumnejšie použiť na zvýšenie odolnosti a ekonomického potenciálu krajiny. Odolná ekonomika sa môže ľahšie vysporiadať s výzvami, ako je napríklad starnutie populácie či klimatické zmeny, ktoré môžu predstavovať vysoké ekonomické náklady.